

SPECTACOLE

Marinela ȚEPUȘ

Altceva, altcândva, altundeva...

În general, spectacolele lui Victor Ioan Frunză se petrec *altcumva, altundeva* și înseamnă *altceva*. E creatorul unor lumi fascinante prin monumentalitate și inedit. Producțiile sale pot fi imperfecte, dar lasă întotdeauna senzația de bogăție, de fastuozitate. Succesele sale întrec obișnuitul. „Căderile” sale sunt grandioase; se vorbește despre ele, luni, uneori – ani.

Victor Ioan Frunză este poate singurul regizor român care știe să construiască evenimente. În adevăratul sens al cuvântului. *Hamlet*, ultima sa premieră, face parte, incontestabil, din rândul acestora.

Spectacolul se desfășoară în sala dezafectată a Teatrului Maghiar din Timișoara, în care s-au adus tone de pământ, peste care s-au așezat șine de cale ferată. Povestea se petrece, astfel, undeva, la capătul drumului (pare-se) în perioada de decadență a Imperiului Habsburgic. Epoca, evident, este teribil de ofertantă pentru scenografie, dar are și alte înțelesuri, mai profunde. Există o mare

discrepanță între uniformele fastuoase, elementele de mobilă stil și pământul umed pe care te afli, drezinele, liniile de cale ferată și băncuțele incomode pe care ești silit să stai mai bine de trei ore. Totul are menirea de a-ți lăsa gustul amar al unui univers în descompunere. Reprezentația se desfășoară după modelul Matrioșkăi: pare că fiecare moment se naște unul din altul. Un joc ingenios, cu multe surprize, dar și cu unele „burți“ care fac să-ți simți trupul amortit.

Dintru început, am fost sedusă de ideea că *Regele* (Demeter András) nu e un ucigaș fioros, crimele sale fiind motivate de interese puternice. Spre final, când *Regina* (Gáspár Imola) bea din greșeală licoarea otrăvită, *Claudius* capătă o uluitoare dimensiune umană: o iubea pe *Gertrude*. Împovărat cu o moarte pe care n-o dorea, se așază, pierdut, pe calea ferată urmărind-o cum își dă duhul cu încetul. Împietrit, pare a-și asuma vina întregă, dar și neputința de a mai îndrepta ceva. O altă secvență impresionantă realizată este cea a „Cursei de șoareci“. Prezența *Regelui* mort (Dan Antoci) printre spectatori este încărcată de semnificații, legătura dintre tată și fiu durând până dincolo de moarte. Încărcat de o intensă emoție este și dialogul dintre *Claudius* și *Hamlet* (Balázs Attila), în care cel din urmă îi cere socoteală pentru fărădelegile săvârșite: amândoi, aflându-se la câte un capăt al drezinei, o împing unul peste celălalt cu îndârjirea celor care luptă pe viață și pe moarte. Cuvintele plesnesc urechea spectatorului ca-ntr-un diabolic meci de ping-pong. Dar nimic nu egalează scena duelului, realizată de către actori – Balázs Attila și László Péter (*Laertes*) – în cel mai realist stil posibil. La un metru de public, săbiile sclipesc, interpretii mânuindu-le fără nici o reținere.

Dincolo de asemenea momente, spectacolul câștigă mult și prin aportul scenografiei. Printr-o risipă de imaginație, mijloacele tehnice moderne (videoproiectoare, lumini sofisticate) își găsesc perfect locul alături de drezinele ieșite din uz, de colonadele decojite de mortar, alcătuind un tot fascinant. Pe bucăți mari de hârtie se pot vedea interminabile marșuri militare din preajma primului Război Mondial, totul fiind un amestec straniu de prezent și trecut, cu rostul de a ne spune o poveste veșnic actuală.

Din păcate, nu toți actorii fac față unui demers teribil de solicitant, adesea complicat peste măsură. Sunt foarte multe idei care se pierd din cauza unei interpretări (doar) corecte. Sunt și încercări reușite numai pe jumătate. De pildă, *Ophelia* (Magyar Etelka). Ai înțelege ușor gândul regizorului de a aduce pe scenă o fată „oarecare“, răsfățată, și pe care viața o maturizează prea repede, aruncând-o direct în moarte, dacă actrița ar juca aceste treceri și nu ar rămâne ea însăși până la scena dinaintea sinuciderii, când devine, într-adevăr, tulburătoare. Balázs Attila are momente extraordinare, dar și unele de oboseală, de retragere în sine, care dezzechilibrează oarecum întregul. Cred că, prin excelență, e potrivit rolului și dedicat până la capăt gândului regizoral Demeter András (*Regele*). Prezența sa în scenă este electrizantă. M-a sedus, de asemenea, Gáspár Imola, jucând cu dezinvoltură și ușurătatea, și feminitatea nespusă a *Reginei*. Supusă prea mult firii, ea se pierde sub multele responsabilități ale coroanei.

O surpriză o constituie scena groparilor, căci aceștia cântă – nici mai mult, nici mai puțin – la pian! Și cântă bine! Dar și rostul lor în spectacol este bine găsit, căci muzica este o prezență fabuloasă în reprezentație, devenind personaj.

Curios mi se pare cum spectacolul, cu toate fisurile, fascinează și datorită acestora. Este ca o căutare continuă și iluzorie a perfecțiunii. Și, în definitiv, ce altceva este teatrul decât încercarea de a găsi forme noi unor teme vechi de când lumea?

Teatrul de Stat „Csiky Gergely“ din Timișoara – Hamlet de Shakespeare. Direcția de scenă: Victor Ioan Frunza. Scenografia, recuzita: Adriana Grănd. Muzica: Cări Tibor. Lupto scenice: Habala Péter. Cu: Demeter András, Balázs Attila, Veress Attila, Horányi László, László Péter, Gáspár Imola, Magyar Etelka, Barabás Botond, Kocsárdi Levente ș.a. Data premierei: 15 septembrie 2003.